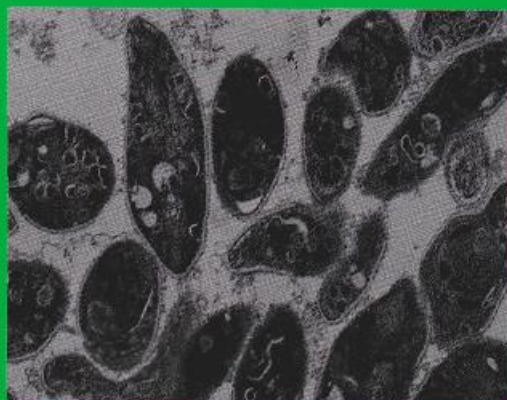
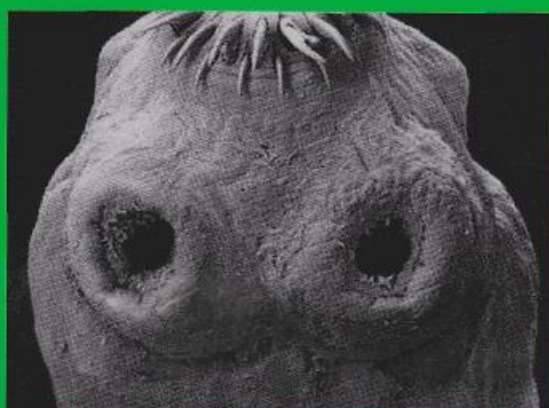

С.І. Пономар, Н.М. Сорока, А.А. Антіпов

СЛОВНИК

ПАРАЗИТОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ
У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

УДК 619:616.995

*Гриф надано Міністерством аграрної
політики та продовольства України
(лист від 04.03.2014 № 37-128-13/2449)*

Рецензенти:

Стибель В.В. – доктор ветеринарних наук, професор
(Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького);

Лук'янова Г.О. – доктор ветеринарних наук, професор
(Південний філіал Національного університету
біоресурсів і природокористування України).

**Пономар С.І. Словник паразитологічних термінів у ветери-
нарній медицині / С.І. Пономар, Н.М. Сорока, А.А. Антіпов. –
Біла Церква, 2014. – 138 с.**

В словнику викладено короткі пояснення найчастіше вживаних су-
часних гельмінтологічних, протозоологічних, акарологічних та ентомо-
логічних термінів, а також необхідний мінімум термінів із суміжних наук,
що використовуються у науковій, виробничій та навчальній ветеринар-
ній літературі.

Словник розрахований для підготовки фахівців ОКР «бакалавр» на-
пряму 6.110101 «Ветеринарна медицина» у вищих навчальних закладах
II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства
України.

© Пономар С.І., Сорока Н.М.,
Антіпов А.А., 2014

ПЕРЕДМОВА

В останні десятиліття ветеринарна паразитологія інтенсивно розвивалась, що супроводжувалось появою нових термінів, необхідністю заміни застарілих, а також удосконалення, узгодження та систематизування паразитологічної термінології в цілому.

Саме для подолання термінологічної невідповідності, полегшення сприйняття потоку сучасної інформації складений цей Словник. Він включає терміни та поняття, які найчастіше зустрічаються у навчальній літературі та застосовуються у практиці боротьби з гельмінтозними, акарозовими, ентомозовими та протозоозними інвазіями тварин в Україні. Ці терміни розміщені в алфавітному порядку в називному відмінку та подані в українській транскрипції, (в дужках – у латинській). Після латинського терміну зазначено його походження. У тому разі, якщо основа грецького та латинського слів незрозуміла, поряд наведена форма називного відмінку, що виявляє основу слова. Такий виклад матеріалу базується на тому, що основу міжнародної паразитологічної термінології складають латинські або ж латинізовані грецькі терміни. Для розуміння значення принципу створення та удосконалення термінів необхідно знати їх словостворення.

Оскільки розвиток паразитології тісно пов'язаний з біологією, фізіологією, патофізіологією, імунологією, мікробіологією, вірусологією, анатомією, гістологією, епізоотологією, зоологією, зоогігієною, санітарією та іншими дисциплінами, в Словник внесені також і статті з цих розділів знань.

Для економії місця в Словникові застосовано систему скорочень окремих слів, тому наведено список умовних скорочень.

Компетентне трактування паразитологічних термінів сприятиме росту кваліфікації фахівців ветеринарної медицини, підвищенню ефективності їх роботи щодо боротьби з гельмінтозами, протозоозами, акарозами та ентомозами тварин і людини.

Цей Словник є скромною працею авторів, які створили перше у вітчизняній літературі систематизоване довідникове видання паразитологічних ветеринарних термінів, тому вони з вдячністю використовують зауваження та побажання читачів і врахують їх у роботі в напрямку наступних перевидань.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

<i>букв.</i>	– буквально	<i>н/род.</i>	– надродина
<i>в.</i>	– вид	<i>назв.</i>	– назва
<i>викл.</i>	– викликає	<i>напр.</i>	– наприклад
<i>гол. чин.</i>	– головним чином	<i>нім.</i>	– німецька (мова)
<i>грец.</i>	– грецька (мова)	<i>параз.</i>	– паразитує, паразит
<i>деф.</i>	– дефінітивний	<i>п/кл.</i>	– підклас
<i>див.</i>	– дивись	<i>пром.</i>	– проміжний
<i>дод.</i>	– додатковий	<i>п/р</i>	– підряд
<i>др. рог. худ.</i>	– дрібна рогата худоба	<i>р.</i>	– ряд
<i>вел. рог. худ.</i>	– велика рогата худоба	<i>резерв.</i>	– резервуарний
<i>зб.</i>	– збудник	<i>род.</i>	– родина
<i>інваз.</i>	– інвазійний	<i>т.</i>	– тип
<i>інфек.</i>	– інфекційний	<i>та ін.</i>	– та інше
<i>ін.</i>	– інші	<i>т. з.</i>	– так званий
<i>і т. д.</i>	– і так далі	<i>тропіч.</i>	– тропічний
<i>кл.</i>	– клас	<i>х.</i>	– хазяїн
<i>лат.</i>	– латинська (мова)	<i>шл.-киш.</i>	– шлунково-кишковий

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА

Аа	Бб	Вв
Гг	Гг	Дд
Ее	Єє	Жж
Зз	Ии	Іі
Її	Йй	Кк
Лл	Мм	Нн
Оо	Пп	Рр
Сс	Тт	Уу
Фф	Хх	Цц
Чч	Шш	Щщ
Ьь	Юю	Яя

СЛОВНИК

А

АБСОРБЕНТИ (*absorbentia*; від лат. *absorbere* всмоктувати, проковтувати) – абсорбуючі, поглинаючі, всмоктуючі речовини.

АВІТЕЛІНА (*Avitellina*; від грец. *a* – заперечення та лат. *vitellus* – жовток; букв. відсутність жовткових залоз) – р. цестод з п/р *Aporlocephalata*.

A. centripunctata (від лат. *centrum* – центр та *punctatum* – крапковий, пунктирний) – в. А., паразитує в тонкому кишечнику овець, кіз, рідко великої рогатої худоби, верблюдів, диких жуйних. Викликає авітеліноз жуйних.

АВІТЕЛІНОЗ (*Avitellinosis*; від назв. р. зб. *Avitellina* та грец. *-osis* – хвороба) – гельмінтоз, осередкова хвороба жуйних (частіше овець), зумовлюється паразитуванням в тонких кишках цестод *A. centripunctata*.

АГЛЮТИНАЦІЯ (*agglutination*; від лат. *agglutinare* склеювати) – склеювання та випадіння в осад завислих частинок, які володіють антигенністю (бактерій, формених елементів крові та ін.), містяться в різних рідинах тіла в результаті склеювання їх з антитілами. А. специфічна і широко використовується в імунодіагностиці заразних захворювань.

АГЛЮТИНАЦІЯ НЕПРЯМА – А. еритроцитів барана, які мають на своїй поверхні адсорбовані антигени в результаті контакту зі специфічними антитілами, що містяться в досліджуваній сироватці хворих.

АГЛЮТИНАЦІЯ ПРЯМА – реакція аглютинації, яка проходить за прямого контакту антитіл, що містяться в сироватці крові, з антигеном корпускулярних частинок (мікробів).

АГЛЮТИНИНИ (*agglutinina*) – засоби антитіла, що склеюють, утворюються в організмі до відповідних антигенів (аглютиногенів) та вступають в реакцію з ними.

АДОЛЕСКАРІЙ (*adolescaria*; від лат. *adolescere* – підростати) – інвазійна личинка деяких видів сисунів (фасціол, парамфістом та ін.).

АДОРАЛЬНИЙ (*adoralis*; від лат. *ad* – при, біля та *os, oris* – рот) – розміщений біля рота, навколоротовий.

АДСОРБЕНТ (*adsorbens*; від лат. *adsorbere* адсорбувати, заковтувати, убирати, всмоктувати) – речовина, що володіє адсор-

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Большая медицинская энциклопедия: В 30 т. / Гл. ред. Петровский Б.В. – 3-е изд. – М.: Сов. энцикл., 1974–1982. – Т. 1–30.
2. Большой энциклопедический словарь. Ветеринария / [А. М. Прохоров, И. В. Абашидзе, П. А. Азимов и др.]// – Большая российская энциклопедия, 1998. – 636 с.
3. Ветеринарный энциклопедический словарь. – М.: Сов. Энцикл., 1981. – 640 с.
4. Герасименко В. Г. Біотехнологічний словник / В. Г. Герасименко. – К.: Вища школа, 1991. – 167 с.
5. Дворецкий И. Х. Латынско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. – 3-е изд., испр. – М.: Рус. Яз., 1986. – 831 с.
6. Довідник з лабораторних методів діагностики інвазійних хвороб тварин / [С. І. Пономар, Л. П. Артеменко, О. П. Литвиненко, В. П. Гончаренко]; За ред. С. І. Пономаря. – Біла Церква, 2011. – 152 с.
7. Забелло Е. М. Словарь терминов ветеринарной патологии / Е.М. Забелло. – К.: Вища школа, 1987. – 350 с.
8. Карелин А. И. Словарь ветеринарных зоогигиенических и санитарных терминов / А. И. Карелин. – М.: Росагропромиздат, 1990. – 112 с.
9. Малая медицинская энциклопедия / [Л. О. Бадалян, Н. Н. Блохин, Ю. И. Бородин и др.]; За ред. В. И. Покровского. – М.: Советская энциклопедия, 1991. – Т. 1–2.
10. Олійник І. С. Російсько-український словник / І. С. Олійник, Д. І. Ганич. – 5-те вид., доп. і перероб. – К.: А.С.К., 1999. – 760 с.
11. Орлов Ф. М. Словарь ветеринарных клинических терминов / Ф. М. Орлов. – М.: Россельхозиздат, 1985. – 414 с.
12. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных / [К. И. Абуладзе, Н. В. Демидов, А. А. Непоклонов и др.]; Под ред. К.И. Абуладзе.– 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1990. – 464 с.
13. Паразитология и инвазионные болезни животных / [М. Ш. Акбаев, А. А. Водянов, Н. Е. Косминков и др.]; Под ред. М.Ш. Акбаева. – М.: Колос, 2000. – 743 с.
14. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / [В. Ф. Галат, А. В. Березовський, М. П. Прус та ін.]; За ред. В. Ф. Галата. – К.: Вища освіта, 2003. – 464 с.
15. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Практикум: навч. посібник / [В. Ф. Галат, А. В. Березовський, М. П. Прус та ін.]. – К.: Вища освіта, 2004. – 238 с.
16. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: практикум (для самостійної роботи) / [Ю. О. Приходько, С. І. Пономар, О. В. Мазаний та ін.]; За ред. Ю. О. Приходька, С. І. Пономаря. – Біла Церква, 2011. – 313 с.

17. Пономар С. І. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин: навч. посіб. / С. І. Пономар, В. П. Гончаренко, Л. М. Соловйова; за ред. С. І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 327 с.
18. Пономар С. І. Словник паразитологічних ветеринарних термінів українською, російською, англійською та латинською мовами / С. І. Пономар, С. Г. Боньковська, О. А. Боньковський; за ред. С. І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2011. – 160 с.
19. Потоцкий И. И. Справочник дерматовенеролога / И. И. Потоцкий. – К.: Здоров'я, 1976. – 328 с.
20. Словарь ветеринарных микробиологических и вирусологических терминов / [Э. М. Нымм, К. А. Петерсон, Я. В. Алаотс, Э. А. Аавер]. – Росагропромиздат, 1989. – 175 с.
21. Словарь иностранных слов. – 19-е изд. – М.: Рус. яз., 1990. – 622 с.
22. Симонян Г. А. Словарь ветеринарных гематологических и цитоморфологических терминов / Г. А. Симонян. – М.: Росагропромиздат, 1989. – 108 с.
23. Степанов А. В. Словарь ветеринарных паразитологических терминов / А. В. Степанов, Н. В. Павлова. – М.: Россельхозиздат, 1987. – 142 с.
24. Стибель В. В. Гельмінтози свиней / В. В. Стибель. – Львів: Споллом, 2004. – 157 с.
25. Техвер Ю. Т. Словарь ветеринарных гистологических терминов / Ю. Т. Тахвер. – М.: Росагропромиздат, 1989. – 126 с.
26. Тлумачний словник клінічних термінів ветеринарної медицини / [В. М. Власенко, В. І. Левченко, М. В. Рубленко та ін.]; за ред. В. М. Власенко. – К.: Урожай, 2008. – 280 с.
27. Шаблій В. Я. Справочник по ветеринарной санитарии / [В. Я. Шаблій, Н. К. Оксамитный, В. И. Хоменко и др.]; Под ред. В. Я. Шаблия. – К.: Урожай, 1986. – 248 с.
28. Шевцов О. О. Ветеринарна паразитологія / [О. О. Шевцов, Ю. Г. Артеменко, В. Ф. Галат та ін.]; За ред. Ю. Г. Артеменка. – К.: Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 1997. – 287 с.
29. Чернуха В. К. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин / [В. К. Чернуха, Ю. Г. Артеменко, В. Ф. Галат та ін.]; За ред. В. К. Чернухи. – К.: Урожай, 1996. – 448 с.
30. Энциклопедический словарь медицинских терминов: В 3 т. / Гл. ред. Б. В. Петровский. – М.: Сов. энцикл., 1982–1984. – Т. 1–3.
31. Юськів І. Д. Акарологічні дослідження тварин та акарициди: навч. практ. посібник / І. Д. Юськів. – Львів: Каменяр, 1998. – 95 с.
32. Якубовский М. В. Диагностика, терапия и профилактика паразитарных болезней животных / М. В. Якубовский, Н. Ф. Карасев. – Мн.: Хата, 2001. – 373 с.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
УКРАЇНСЬКА АБЕТКА.....	4
СЛОВНИК	5
ТЕСТИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	118
ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	130
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	133

Довідкове видання

**СЛОВНИК
ПАЗАРИТОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ
У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ**

**ПОНОМАР Сергій Іванович
СОРОКА Наталія Михайлівна
АНТІПОВ Анатолій Анатолійович**

Редактор О.О. Грушко

Відповідальний за випуск С.І.Пономар

Комп'ютерна верстка: С.І. Сидоренко